

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **L. K.**, zastoupená Mgr. Michalem Klusákem, advokátem, se sídlem Kozinova 1, Šumperk, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2006, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 8. 2010, č. j. 21 Cad 186/2008 - 371,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 8. 2010, č. j. 21 Cad 186/2008 - 371, **se ruší** a věc **se** tomuto soudu **vrací** k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Michalu Klusákovi **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 960 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobkyně (v postavení stěžovatelky) napadá kasační stížností rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 8. 2010, č. j. 21 Cad 186/2008 - 371, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2006, č. X; spor se vede o plný invalidní důchod, přičemž Nejvyšší správní soud ve věci již rozhodoval, a to tak, že rozsudkem ze dne 20. 11. 2008, č. j. 6 Ads 142/2007 - 192, zrušil dřívější rozhodnutí krajského soudu v téže věci a vrátil věc k dalšímu řízení z důvodu zjištěných vad řízení. Krajský soud měl doplnit řízení tak, aby se ozřejmilo, kterými zdravotními postiženými stěžovatelka vlastně trpí (sporná diagnóza chronického únavového syndromu a jeho posudkové hodnocení), které je rozhodující příčinou jejího nepříznivého zdravotního stavu, a jaká je procentní hodnota poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti.

Krajský soud v Ostravě požádal o vyhotovení posudku Posudkovou komisi MPSV v Brně, tento posudek byl zpracován dne 24. 2. 2010, jeho závěry soud hodnotil jako přesvědčivé a na jeho základě žalobu opět (napadeným rozsudkem) zamítl.

Stěžovatelka v obsáhle formulované kasační stížnosti na 25 stranách textu napadá rozsudek krajského soudu z důvodů skutkových i právních. Jedná se o opakovanou kasační stížnost; možnost napadnout nové rozhodnutí krajského soudu kasační stížností je omezena ustanovením § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s."), podle něhož je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Cit. ustanovení s. ř. s. brání Nejvyššímu správnímu soudu, aby se v řízení o opakované kasační stížnosti za nezměněného skutkového a právního stavu vyjadřoval k námitkám, které ve svém dřívějším rozsudku označil za nedůvodné, popřípadě, aby se vyjadřoval k námitkám, které účastník řízení v první kasační stížnosti neuplatnil, ačkoliv je uplatnit mohl (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, dostupné na www.nssoud.cz). Proto pokud stěžovatelka v bodu 2. kasační stížnosti podbodech 2. - 10. uvádí jednotlivé věty z rozhodnutí soudu, které nejsou ovšem ničím jiným než citacemi z posudku posudkové komise MPSV ze dne 15. 1. 2007 doplněného 27. 3. 2007, jenž sloužil za podklad pro rozhodnutí krajského soudu ze dne 10. 5. 2007, které bylo posléze zdejším soudem zrušeno (20. 11. 2008, č. j. 6 Ads 142/2007 - 192), jedná se o námitky nepřípustné (nedostatky tohoto řízení již Nejvyšší správní soud posoudil v řízení pod sp. zn. 6 Ads 142/2007) a krajský soud ostatně nemohl ani z těchto zjištění v posudcích komise z roku 2007 v řízení vedeném po zrušení jeho prvého rozhodnutí nikterak vycházet.

Pokud jde o další námitky, musí Nejvyšší správní soud vzhledem ke značné problematičnosti jejich formulace (formu a způsob kasační stížnosti již Nejvyšší správní soud komentoval ve svém prvém rozhodnutí ve věci těchto účastníků a nezbývá než opakovaně vyjádřit podiv nad způsobem, kterým je kasační stížnost formulována, vytrhávání jednotlivých vět napadeného rozsudku a jejich komentář, aniž je sledována jasně patrná linie stěžovatelčina problému, totiž posouzení jejích zdravotních problémů souvisejících s chronickou únavou trvající řadu let, nevede ke konzistentní a přehledné argumentaci a neumožňuje soudu dostatečně procesně racionálně takové námitky vypořádat. Za této situace Nejvyšší správní soud poukazuje na závěr učiněný již před řadou let Evropským soudem lidských práv v případu Van de Hurk v.Nizozemí (č. 16034/90), podle něhož má účastník řízení sice právo na odůvodnění rozhodnutí soudu, ovšem toto právo nelze chápat jako povinnost poskytnout detailní odpověď na každý „argument" vznesený v podání určeném soudu.

Stěžovatelka, souhrnně řečeno, napadá v dílčích otázkách proces vedený krajským soudem (okolnosti ústního jednání 31. 5. 2010, text usnesení ze dne 31. 5. 2010) č. j. 21 Cad 186/2008 - 339), kterým byla osvobozena od soudních poplatků a byl jí ustanoven jako zástupce advokát, absence reakce soudu na její doplňující podání (doplnění žaloby ze dne 27. 12. 2008, 2. doplnění žaloby z 17. 4. 2009, doplnění č. 3 k žalobě ze dne 26. 7. 2009), dále pak vady posudku Posudkové komise MPSV Brno ze dne 24. 2. 2010 a jeho hodnocení ze strany krajského soudu, jakož i porušení stěžovatelčiných práv

zaručených Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením, správním řádem (§ 2 a § 3), zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a Listinou základních práv a svobod.

V tomto rozsahu je kasační stížnost přípustná, je podána osobou oprávněnou (§ 102 a § 104 s. ř. s.). Uplatněné důvody kasační stížnosti lze subsumovat pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy vadu řízení před soudem, mohla-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, případně nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud při posouzení věci vycházel ze skutkového stavu zjištěného krajským soudem k datu vydání napadeného rozsudku a posudkových spisů OSSZ Šumperk. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, které jeho vydání předcházelo v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná.

Správní rozhodnutí žalované o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá odborné znalosti. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/19921 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje posudkové komise. Posudek uvedené komise hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb a nejsou-li tu žádné jiné skutečnosti, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, zejména s těmi, které namítá posuzovaný, a aby své závěry přesvědčivě odůvodnila. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem obtížím tvrzeným posuzovanou osobou. V posudku musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a pokud ano, které zdravotní postižení bylo vzato za jeho rozhodující příčinu. Procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti komise vyhodnotí podle charakteru zdravotního postižení na základě přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. (v posuzované věci ve znění účinném k 14. 9. 2006, tj. datu vydání napadeného rozhodnutí žalované), přičemž zdravotní postižení podřadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu a oddíl a položku přílohy a současně odůvodní stanovenou míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti v rámci zde stanoveného rozpětí. Dále uváží i rozsah závažnost dalších zdravotních postižení.

V posuzované věci především Nejvyšší správní soud dává za pravdu stěžovatelce v tom, že krajský soud se v napadeném rozsudku nikterak nevypořádal s návrhy, které byly obsahem doplnění žaloby ze dne 27. 12. 2008; zde stěžovatelka v části III. navrhovala, aby soud ustanovil v její věci znalce - Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, přičemž tento návrh odůvodňovala absolutní ztrátou důvěry v objektivitu posuzování ze strany posudkových komisí MPSV. K tomuto návrhu se krajský soud nijak nevyjádřil – i

kdyby Nejvyšší správní soud z odůvodnění napadeného rozsudku implicite dovozoval, že tento návrh neshledal krajský soud potřebným, nelze než konstatovat porušení práva stěžovatelky na řádné odůvodnění postoje soudu k takovému návrhu. Stěžovatelka vede opakovaně řízení o uznání invalidity již téměř deset let, přičemž příčinou sporu je přijetí chronického únavového syndromu jako rozhodující příčiny jejího dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu. Přestože krajský soud vedl přezkumné řízení ve stěžovatelčině věci již v prvé polovině minulé dekády, a předchozí rozhodnutí krajského soudu (o její další žádosti o invalidní důchod) bylo Nejvyšším správním soudem zrušeno, a k zdravotnímu stavu se již vyslovovalo více posudkových komisí MPSV, nevedla stěžovatelčina pochybnost ústící v návrh na ustanovení ústavu jako znalce ani k zamyšlení soudu, zda by tento postup nebyl vhodný. Již absence této úvahy vede Nejvyšší správní soud k závěru, že v tomto ohledu je napadený rozsudek nepřezkoumatelný a trpí vadou, která sama o sobě by byla způsobilá odůvodnit zrušující výrok; přitom meritem věci je posouzení otázek, jež jsou předmětem polemiky v odborných lékařských kruzích (povaha chronického únavového syndromu a jeho důsledků pro posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti). Jedním z důvodů pro úvahu krajského soudu o potřebě dokazování znaleckým posudkem (a nikoliv jako obvykle jen dalším posudkem posudkové komise MPSV) měla být i potřeba, aby rozhodnutí soudu bylo nejen předepsanou, ale též akceptovatelnou spravedlností.

Důvodnou shledává Nejvyšší správní soud i další námitku směřující k posudku Posudkové komise MPSV v Brně ze dne 24. 2. 2010 a jeho hodnocení ze strany krajského soudu. Tento posudek, na rozdíl od posudků dřívějších, v diagnostickém souhrnu již uvedl chronický únavový syndrom jako zdravotní postižení, přičemž zdůraznil, že o existenci této diagnózy nepovede žádnou polemiku. V rámci celkem devíti různých postižení pak zvolil jako rozhodující lehčí poruchu osobnosti s mírnou neurotizací, a podřadil je pod kap. V. položku 5. písm. a) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí, tedy přiřadil poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti hodnotu 10 %. K chronickému únavovému syndromu posudková komise uvedla, že tuto diagnozu nezpochybňuje, avšak při absenci objektivizace morfologického a funkčního postižení zkoumaných orgánů nebo systémů nelze stanovit míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle takového zdravotního postižení, které je funkčním dopadem nejvíce srovnatelné (jak plyne z § 6 odst. 6 cit. vyhlášky č. 284/1995 Sb.).

Stěžovatelka tyto závěry, které jako přesvědčivé převzal krajský soud, zpochybňuje především z těchto důvodů:

Lehká porucha osobnosti konstatovaná psychologem MUDr. M. dne 28. 7. 2006 podle názoru stěžovatelky odpovídá jen druhotnému, tj. jednomu z doprovodných syndromů projevů nemoci CFS, stejně jako se tento stav vyskytuje u všech jiných dlouhodobě se projevujících několik roků trvajících onemocnění. Takový lehčí doprovodný symptom ovšem není možnost validně označit za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Proto také podle stěžovatelky nebylo na místě, aby členem posudkové komise byl lékař - psychiatr. Stěžovatelka tvrdí, že netrpí žádnými duševními problémy, neléčí se v žádné ambulanci pro léčení duševních chorob a nebyla z tohoto důvodu nikdy hospitalizována. Je přesvědčena, že rozhodující příčinou jejího nepříznivého zdravotního stavu je syndrom chronické únavy, jenž se mj. projevuje v řadě neurologických potíží

(absolvovala 9 hospitalizací), jakými jsou těžká osteochondróza páteře, neuropatie, latentní tetanie, spondylóza, zátěžový syndrom.

Nejvyšší správní soud již ve svém předchozím zrušujícím rozsudku uvedl, že si je vědom obtíží spojených s diagnostikou a posouzením chronického únavového syndromu. Přístup, který zvolila posudková komise MPSV ve svém posudku ze dne 24. 2. 2010 a jenž krajský soud akceptoval, však není pro Nejvyšší správní soud přijatelný: nelze na jedné straně bez výhrad akceptovat diagnózu CFS (chronický únavový syndrom) a neprovést současně úvahu, do jaké míry může být rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky (jenž trvá cca deset let a obsahuje stovky stran lékařské dokumentace včetně řady hospitalizací) - bez jakéhokoli vysvětlení například zůstal cca 20 kg váhový úbytek stěžovatelky v inkriminovaném období. Posudková komise tedy v rozporu s § 6 odst. 6 shora cit. vyhlášky neurčila, zda a jaké funkční důsledky má chronický únavový syndrom (jejž nezpochybnila) pro pracovní schopnost posuzované, tj. zda převažuje omezení duševních, fyzických nebo smyslových schopností a podle rozhodujícího omezení neprovedla srovnání s duševní poruchou, neurologickým nebo imunologickým (či jiným) postižením funkčním dopadem nejvíce srovnatelným. Teprve poté mohla posudková komise uvážit, které postižení je postižením rozhodujícím. Odůvodnění komise, že takové porovnání není možné pro absenci morfologických a funkčních postižení orgánů, se jeví logicky rozporným: syndrom chronické únavy je právě proto tak obtížně pro lékaře uchopitelným, že obvykle se vzpírá objektivizaci morfologických a funkčních postižení – přesto existuje skutečnost, že stěžovatelka po prodělaných infekcích je již dlouhou řadu let stižena únavou, a řadou dalších potíží, které jí brání v účasti na pracovním životě již dlouhou řadu let. Nejvyšší správní soud shledává uvedený závěr posudkové komise MPSV nepřesvědčivým a uzavírá, že na něm nelze postavit závěrečnou právní úvahu o tom, zda stěžovatelka je či není invalidní.

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby provedl stěžovatelkou požadovaný důkaz znaleckým posudkem Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví v Praze. Znalecký kolektiv by měl být složen ze specialistů podle povahy stěžovatelčiných zdravotních obtíží a posudkového lékařství, a měl by jednoznačně odpovědět na otázku, zda diagnóza CFS (chronického únavového syndromu) je z lékařské dokumentace shromážděné k datu vydaného rozhodnutí, tj. 14. 9. 2006, objektivně dovoditelná, a v případě, že odpověď bude kladná, s jakým postižením uvedeným ve vyhlášce č. 284/1995 Sb. (příloze 2) je toto zdravotní postižení v cit. příloze neuvedené nejvíce v případě stěžovatelky srovnatelné, a zda – s ohledem na další zdravotní postižení – je rozhodující příčinou nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky.

Námitky stěžovatelky směřující k tvrzeným procesním pochybením krajského soudu (důvody odročení jednání z 31. 5. 2010, textace odůvodnění rozhodnutí o ustanovení advokáta zástupcem, spekulace o znění napadeného rozhodnutí v části konstatující přítomnost či nepřítomnost procesních stran) nejsou důvodné; soud není povinen písemně účastníku řízení, který předem oznámí - jako stěžovatelka, že se k ústnímu jednání nedostaví - zdůvodňovat, proč jednání odročil; důvody odročení se vyhlásí při tomto jednání. Další komentáře stěžovatelky k procesnímu postupu soudu jsou pro Nejvyšší správní soud blíže neuchopitelné, proto se jimi nemůže zaobírat (bod 1.2. či 2.19. d/ kasační stížnosti). Krajský soud uvedl ve svém rozsudku mylně datum podání žádosti o

invalidní důchod; takováto vada ovšem bez dalšího nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je zčásti důvodná, proto napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení. Po doplnění znaleckého posudku krajský soud znovu posoudí, zda napadené rozhodnutí žalované bylo vydáno v souladu se zákonem o důchodovém pojištění.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Pro řízení o kasační stížnosti byl stěžovatelce ustanoven soudem zástupce advokát Mgr. Michal Klusák; soud přiznal ustanovenému zástupci stěžovatelky odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů za jeden úkon právní služby (písemné podání soudu) ve výši 500 Kč a režijní paušál 300 Kč včetně 20 % daně z přidané hodnoty (§ 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. d/ advokátního tarifu) v celkové částce 960 Kč. Soud vyšel ze zjištění, že za převzetí zastoupení a poradu s klientem již byla odměna určena a není důvodu, aby se tak nestalo i v novém rozhodnutí. Odměna bude vyplacena ve stanovené lhůtě z účtu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2011

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu